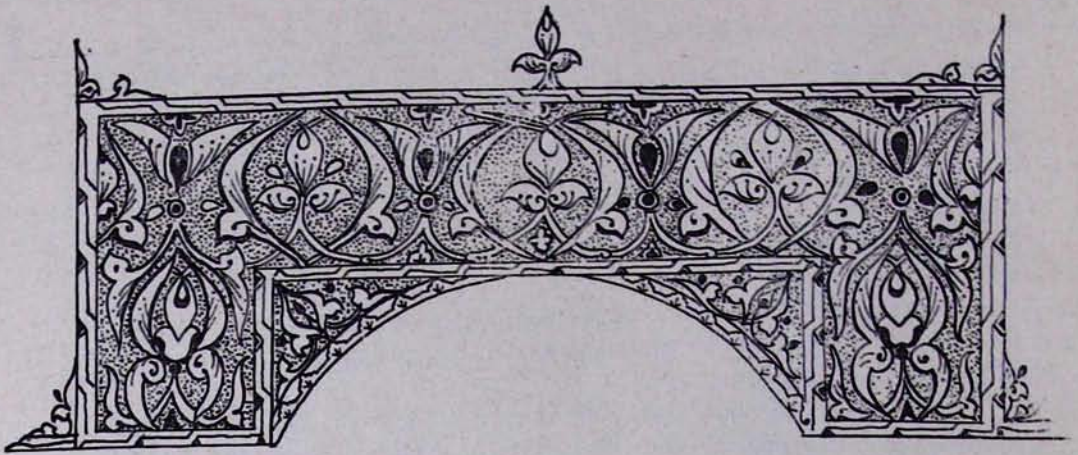

Տ. Տ. ՎԱԶԳԵՆ Ա ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ
ԽՈՍՔԸ՝ ԱՐՏԱՍԱՆՎԱԾ «ԱԼԵՔ ԵՎ ՄԱՐԻ
ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ ԳԱՆՁԱՏԱՆ» ԲԱՑՄԱՆ ԱՌԹԻՎ
(11 հոկտեմբերի 1982 թ.)

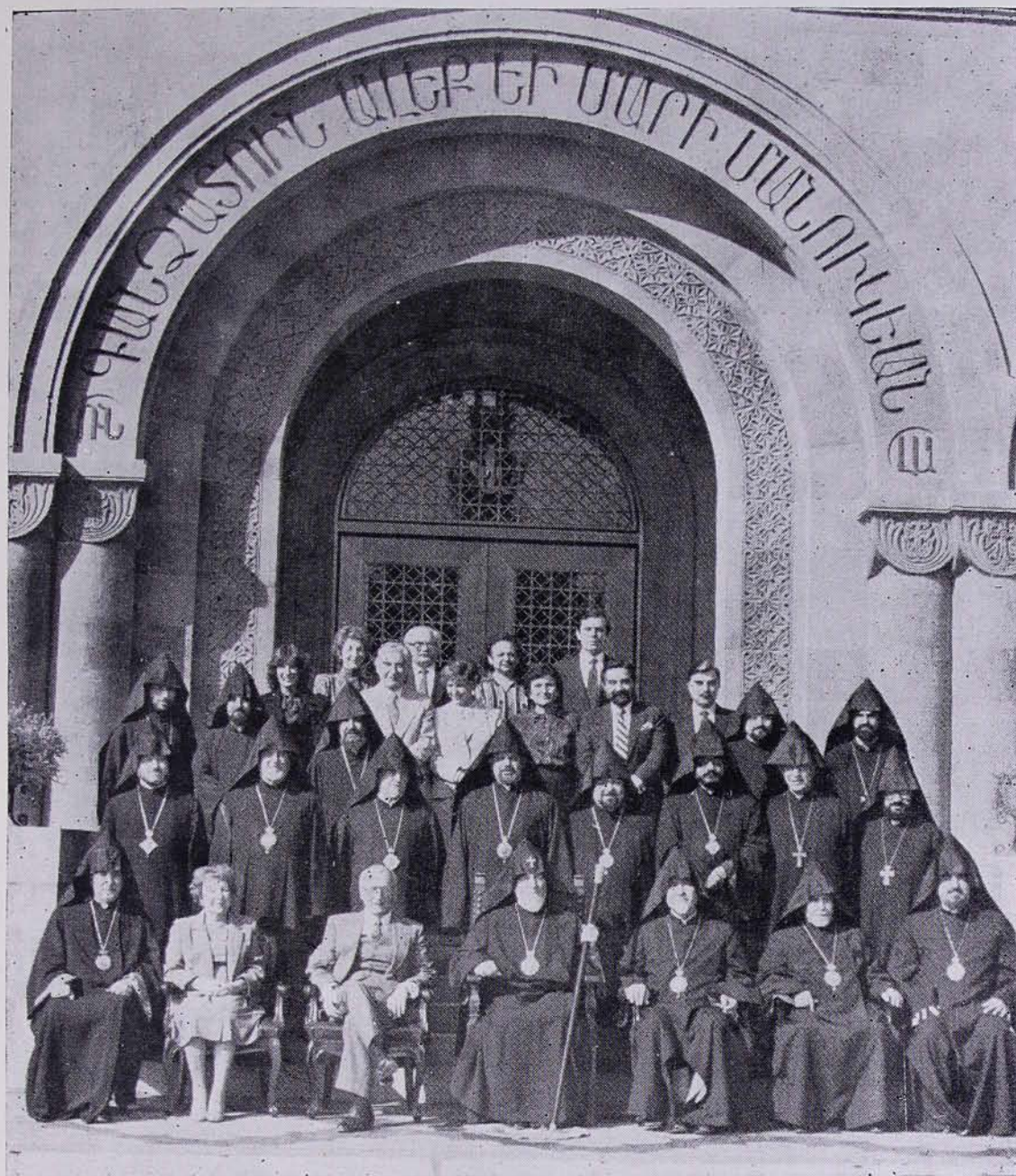
«Եկայք շինեսցուք սուրբ վխորանն լուսոյ, քանզի ի սմա ծագեաց մեզ լոյս ի Հայաստան աշխարհի»:

Գոհությոն՝ բարյաց պարգևատու մեր Աստուծուն, որ այսօր ջնորհում է Մեզ օրհնյալ այս պահը, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի հողի վրա բացումը կատարելու այս նոր շինության, որը կոչված է դառնալու գանձատուն հայ եկեղեցական նշխարների և արվեստի գործերի:

Երջանիկ ենք, այո, որ այս շինության մեծանուն բարերար, Հ.Բ.Ը. Միության բազմավաստակ նախագահ տիար Ալեք Սանուկյանի հետ, առաջինները եղանք՝ մուտք գործելու այստեղ ձեր բոլորի հետ միատեղ:

Մեր լոյս հավատքի վեմ Միածնաեջ Մայր տաճարի կողքին, այստեղ պիտի պահպանվեն ու ցուցադրվեն մեր բազմադարյան պատմության մրրիկներից փրկված գանձեր՝ սրբապան մասունքներ, ձեռագրեր, հին մատյաններ, սրբանդկարներ, եկեղեցական արվեստի արծաթյա և ասեղնագործ հնագույն նմուշներ, հայ թագավորների դրամներ, նաև հայ արվեստի հին ու նոր գործեր, բոլորը անկորնչելի վկայություններ հայ ստեղծագործ հանձարի, հայ ոգեկանության:

Այս պահին Մեր մտածումը թռիչք է առնում դեպի հեռու-հեռուները մեր անցյալի, երբ սաղմնավորվեց այդ ոգեկանությունը, նույն այս հողի վրա, ուր մենք կանգնած ենք այսօր, չորրորդ դարի լուսաբացին Քրիստոսի Ավետարանի ճառագայթումով, և ապա մեկ դար հետո մեր ոսկյա դարից, երբ այդ ոգեկանու-

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ՝ ՇՐՋԱՊԱՏՎԱԾ ԻՐ ՀՈԳԵՎՈՐ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՎ ԵՎ
ՄԱՅՐ ԱԹՈՒՆԻ ԲԱՐԵՆԱՐՆԵՐՈՎ ՈՒ ՊԱՏՎԱՐԺԱՆ ՀՅՈՒՐԵՐՈՎ

թյունը հոգի, մարմին ու կյանք զգեցավ ու ծիածանվեց Հայոց աշխարհի հորի-
զոնի վրա և մնաց դարեր ու դարեր շարունակ լուսավորող ու առաջնորդող ան-
մար փարոս սերնդից սերունդ, մինչև մեր օրերը:

Մենք՝ այսօրվաններս, զավակներն ենք ծիածանված այդ ոգեկանության,
որ մեր օրերին էլ մեր Եկեղեցու և ազգի գոյության իմաստն է, ապրելու
նպատակը և իրավունքը, ճակատագիրը ու ապագան:

Մեր գիտակցության մեջ հառնում են ահա լույս կերպարները սուրբ լուսա-
վորիչներ՝ Գրիգոր Հայրապետի, Մեծն Սահակի և Մեսրոպ եռամեծ վարդապե-
տի, որոնց անմոռաց հիշատակին ենք նվիրում նաև այս նորակառույց Տունը,
որդիական երախտագիտությամբ ու խոնարհությամբ, ու մի անգամ ևս ուխտ
ենք անում հավատարիմ մնալու նրանց ժառանգությանը, նրանց տեսիլքներին,
նրանց պատգամներին: Չի ազգերը կարծեն այնքան, ինչքան կարծեն նրանց
հոգևոր գանձերը, նրանց ազգային մշակույթը: Առանց ազգային ոգեկանու-
թյան և սեփական ինքնատիպ մշակույթի, չկան ազգություններ բառի ամբող-
ջական իմաստով: Եվ այս է գաղտնիքը մեր Եկեղեցու և ժողովրդի գոյատևման,
մանավանդ վերջին հազար տարիների ընթացքում, երբ նրանք, թեև տևապես
հրո ճարակ դարձան մեր երկիրը ներխուժող անհոգի ուժերի սմբակների տակ
և կորցրին գրեթե ամեն ինչ ու իրենց մարմինն իսկ նախատակեցին սնհավա-
սար հերոսական մարտերում, սակայն տոկալով բոլոր այդ դաժան պայմաննե-
րին, շարունակեցին վառ պահել ջահը ազգային ոգեկանության, շարունակեցին
պայքարը «վասն հաւատոց, վասն հայրենեաց», միշտ հավատարիմ Քրիստոսի
պատգամին՝ «պիոգին մի՛ շիջուցանէք»:

Հայ ժողովրդի պատմությունը, աշխարհի ժողովուրդների պատմության հո-
րիզոնի վրա, մի դյուցավերժություն է հանուն հոգեկանության և հանուն հայ-
րենյաց ապատության: Նույնիսկ 1915 թվականի ցեղասպանությունը չընկճեց
մեր ազգի կենարար հոգին ու ազատ ապրելու կամքը: Հայ ժողովուրդը գերեզ-
մաններից հարություն առավ «իր քաջ որդւոց սուրբ արինով», վերակերտեց իր
նոր կյանքը, իր նոր երկիրը Սարդարապատի հաղթանակով և հայ պետության
վերականգնումով, արդի մեր մայր հայրենիքով, ապահովության, հարատև վե-
րաշինության ու ազգային մշակույթի սքանչելի ծաղկումի հաղթական երթով,
հայրենիք, որ բոլոր հայերիս մխիթարությունն է, հպարտությունը ու պար-
ծանքը:

Անցնող վաթսուն և ավելի տարիների ընթացքում Մայր Աթոռ Ս. Էջմիա-
ծինը ևս իր ուժերը մեկտեղեց, իր վերքերը բուժեց և իր կարելին ի գործ դրեց
իր մասնակցությունը բերելու նորաստեղծ հայ պետության ամրապնդման ու
վերաշինության և ազատագրված իր զավակների հոգևոր զարթոնքի գործին:
Երախտապարտ սրտով պարտավոր ենք հիշատակել Մեզ նախորդող երեք
Հայրապետներին՝ Գևորգ Ե, Նորեն Ա և Գևորգ Զ երջանկահիշատակ կաթողի-
կոսներին, որոնք իրենց խաչը քաջաբար վերցրած, իրենց պարտքը կատարե-
ցին հայրենաշինության և ազգային վերածննդյան առաջին չորս տասնամյակ-
ներին:

Հարգանք, լո՛յս և օրհնությունն նրանց պայծառ հիշատակին:

Քսան և յոթը տարիներ առաջ, 1955-ի աշնանը, Աստված և մեր Մայր
Եկեղեցին կամեցան, որ Մենք շարունակենք Մեր նախորդների առաքելությու-
նը: Թե ի՞նչ հնարավոր դարձավ իրագործել Մեր գահակալության տարիներին,
այդ մասին չէ որ պիտի խոսենք այստեղ: Սակայն թույլ տվեք միայն ասել, թե
Մեր գահակալության ջրջանի բազում շինարարական իրագործումների շարքը
պսակվում է այսօր մի նոր իրագործումով, մի նոր կառույցով, որ բացառիկ նշա-

նակություն ունի թե՛ իր ճարտարապետական կատարելությամբ, թե՛ իր ներքին բարեկարգումով և թե՛ իր բովանդակությամբ ու նպատակադրումով:

«Ալեք և Մարի Մանուկյան գանձատան» կառույցով, մայր հայրենիքի հողի վրա բարձրացավ մի նոր հայկական հուշարձան ևս, ընծա Ս. Էջմիածին, ընծա հայ ժողովրդին, ընծա գալիք սերունդներին:

Ցնծացեք և ուրախ եղեք, որ անցյալի վշտի դարերն հայոց, չկան այլևս ողբ ու որբեր, չկա այլևս սարսափը յաթաղանի:

Կա մի հայոց երկիր, խաղաղ ու անվտանգ, որ վերաջինվում է օրեցօր իր պավակների բազուկներով ու հանձարով, հայրենի բարեխնամ պետության հովանու ներքո:

Կա ու ապրում և աճում է մի հայրենաբնակ ժողովուրդ, հպարտ, ինքնավստահ ու լավատես: Կա ու ծաղկում է մի նոր ազգային մշակույթ, նոր երգերով, նոր լույսերով, նախնայաց ոգեկանությամբ շաղախված, նույնպես՝ «արժանի գրոց յիշատակի», ինչպես պիտի վկայեր մեր պատմահայր Խորենացին:

Հարգարժան տիար Մանուկյան և ավնիվ տիկին Մարի, Ձեր անունները կրող այս գանձատունը Մենք նկատում ենք Ձեր սրտի պարզև ոչ միայն Մայր Աթոռի, այլև մեր վերածնված հայրենիքին, հավերժական մեր Մայր Հայաստանին: Հանուն Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի, հանուն մեր հայրենաբնակ ժողովրդի շնորհակալություն Ձեզ, սրտագին շնորհակալություն Ձեզ:

Թող Տերը օրինի Ձեր կյանքն ու Ձեր ազգաջեն առաքելությունը և թող Ձեզ պարզև կենաց խաղաղ ու արևոտ ևս բազում տարիներ, որպեսզի շարունակեք ուրախացնել մեր Մայր Եկեղեցին ու ժողովուրդը, որոնց հարապատագույն պավակներն են հանդիսանում Ձեր պանծալի ազգանվեր իրագործումներով:

Այսօր Մեր պարտքը լրիվ կատարած չէինք լինի, եթե Մեր երախտագիտությունը չհայտնեինք նաև մեր հանրապետության պետական մարմիններին, որոնք բացառիկ հոգատարությամբ մեզ օժանդակեցին այս կառույցի շինարարական աշխատանքների ողջ ընթացքում, հատկապես շինանյութերի հայթայթման գործում:

Մեր խոսքի մեջ, քիչ վերև, այս շինությունը գնահատեցինք իբրև մի կառույց, որ «բացառիկ նշանակություն ունի, թե՛ իր ճարտարապետական կատարելությամբ, թե՛ իր ներքին բարեկարգումով և թե՛ իր բովանդակությամբ»: Մեր այս գնահատանքը ուղղվում է հատկապես այն անձնավորությանց, որոնք իրագործեցին Մեր առաջադրանքները. նախ շինության նախագծի հեղինակ շնորհալի ճարտարապետ Բաղդասար Արզումանյանին, կառուցողներ՝ Մայր Աթոռի գլխավոր ճարտարապետ Արծրուն Գալիկյանին, ինժեներ Մկրտիչ Հովհաննիսյանին և ճարտարապետ Սեպուհ Թեքնեճյանին: Պարտք ենք համարում Մեր շնորհակալությունը հայտնելու նաև Մայր Աթոռի ճարտարապետական հանձնաժողովին, որ ընդ նախագահությամբ ճարտարապետ պրոֆ. Վարապետ Հարությունյանի և անմիջական մասնակցությամբ ժողովրդական նկարիչ Գրիգոր Խանջյանի, տնապես հետևեց շինարարական աշխատանքների ընթացքին իր օգտաշատ խորհուրդներով և թելադրանքներով: Մեր գնահատանքի խոսքը նաև այս կառույցի վրա աշխատող տասնյակ հմուտ արհեստավոր վարպետներին և ժրջան բանվորներին, որոնք կարգապահությամբ ու սիրով աշխատեցին ճշմարիտ հայ մարդու սրտացավությամբ, և իր լրումին հասցրին գանձատան կառուցումը:

Այսպիսով, ահա իրականություն դարձավ Մեր երապներից մեկը ևս:

Այսպիսով, նոր մի ջահ ևս վառվեց Սուրբ Լուսավորչի Տան մեջ:

Այսպիսով, մի նոր լույս ևս սկսեց ճառագայթել Երևանի լույսերի կողքին:

Ողջույն «Ալեք և Մարի Մանուկյան» նորակառույց զանձատան: Թող բարին Աստված օրհնի այս Տունը և պահպանի նրան անսփոփ ու անսափան, միշտ լիմարատ, միշտ պայծառ, ի վայելումն ազգիս հայրոց:

«Ի Տեառնէ եղև այս և է սքանչելո՛ւ առաջի աչաց մերոց: Այսօր է պոռար Տէր, եկա՛յք ցնծացո՛ւք և ուրախ եղիցո՛ւք ի սմա» (Սաղմ. 117—24):
Ամեն:

